

Motion till riksdagen 2025/26:1340

av **Sanna Backeskog m.fl. (S)**

Nationellt psykiatriluft – hela vårdkedjan, hela landet

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att överväga att införa ett nationellt psykiatriluft och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

Den psykiatriska vården i Sverige befinner sig i en situation som under lång tid har präglats av strukturella brister. Tillgängligheten är otillräcklig, särskilt för barn och unga där väntetiderna i vissa regioner uppgår till flera månader. Hälsovården är hårt ansträngd, med återkommande rapporter om överbeläggningar och brist på övergångsplatser för patienter som är medicinskt färdigbehandlade men som saknar stöd i kommunerna. Primärvårdens förmåga att möta psykisk ohälsa varierar kraftigt, vilket innebär att många patienter hänvisas till specialistpsykiatri för insatser som borde kunna ges på en lägre vårdnivå. Samtidigt är kompetensförsörjningen inom psykiatri otillräcklig och bristen på personal riskerar att fördjupas under kommande år.

Dessa förhållanden visar att det finns ett behov av ett nationellt ansvarstagande för att utveckla psykiatri. Ett nationellt psykiatriluft ska därför syfta till att skapa en mer tillgänglig, sammanhållen och kunskapsbaserad psykiatrisk vård. Motiven för en sådan satsning kan sammanfattas i följande punkter:

Barn och unga behöver tillgång till tidiga och tillgängliga insatser. Långa väntetider innebär en risk för försämrad psykisk hälsa och ökade behov av mer omfattande vård i framtiden. Ett förstärkt samarbete mellan BUP och elevhälsan är centralt för att skapa tidiga kontaktvägar och förhindra att barn och unga faller mellan ansvarsnivåer.

Hälsovården måste byggas ut för att minska beläggningsgraden och säkerställa att patienter får den vård de behöver i en trygg miljö. Avsaknaden av övergångsplatser innebär idag att patienter blir kvar på sjukhus i onödan eller skrivs ut utan tillräckliga stödinsatser, vilket medför både risker för individen och ineffektiv resursanvändning.

Primärvård psykiatrin behöver förstärkas genom integrerade psykiatriteam i vårdcentralerna. Detta är en avgörande förutsättning för att tidigt upptäcka och behandla psykisk ohälsa, minska trycket på specialistpsykiatri och bidra till mer jämlik vård över landet.

Samsjuklighet mellan psykisk ohälsa och beroende är en av de största systemutmaningarna. Ett nationellt psykiatriluft måste innehålla satsningar på mottagningar som kan möta personer med komplexa behov. Dessa insatser är avgörande för att minska vårdglapp och förhindra återkommande akutsituationer.

Kompetensförsörjningen måste säkras genom fler utbildningsplatser och riktade åtgärder för att stärka attraktiviteten i psykiatriska yrken. En långsiktig personalreform är en nödvändighet för att möjliggöra expansionen av vården och garantera vårdens kvalitet.

Nationellt ansvarstagande är nödvändigt för att vända utvecklingen. Psykiatri måste ges en mer framträdande roll i statens styrning av vården, med regelbunden uppföljning av vårdplatser, väntetider och personalförsörjning.

Sammanfattningsvis motiveras ett nationellt psykiatriluft av behovet att åtgärda långvariga brister i tillgänglighet, kontinuitet och kompetensförsörjning. Genom ett sammanhållet program skapas förutsättningar för en psykiatrisk vård som möter patienternas behov i rätt tid och med hög kvalitet.

Sanna Backeskog (S)

Patrik Lundqvist (S)

Linnéa Wickman (S)

Kristoffer Lindberg (S)